

ประสิทธิผลการฟื้นฟูสมรรถภาพปอดอย่างง่ายในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรงพยาบาลกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพปอดอย่างง่าย โดยทีมสหสาขาวิชาชีพในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรงพยาบาลกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะประเมินโปรแกรมเดิม ระยะพัฒนาโปรแกรม และระยะทดลองใช้และประเมินผล ตั้งแต่วันที่ 7 พฤศจิกายน 2567 ถึง 30 กันยายน 2568 มีกลุ่มตัวอย่างในระยะทดลองใช้ คือ ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังระดับ GOLD 1-3 ที่เข้ารับบริการในคลินิกโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรงพยาบาลกันทรารมย์ เลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 44 ราย โปรแกรมมีระยะเวลา 12 สัปดาห์ ดำเนินการโดยทีมสหสาขาวิชาชีพประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล เภสัชกร นักกายภาพบำบัด และนักโภชนาการ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ การตรวจสมรรถภาพปอดด้วยเครื่อง Spirometer การทดสอบ 6-Minute Walk Test(6MWT) แบบประเมิน mMRC และแบบประเมิน CAT Score รวมทั้ง แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบประเมินความคงอยู่ของพฤติกรรม ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา(IOC 0.80-1.00) และความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha 0.89 และ 0.78 ตามลำดับ) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และสถิติเชิงอนุมาน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างก่อนและหลังใช้โปรแกรม โดยใช้ Paired t-test กำหนดระดับนัยสำคัญ(α) ที่ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า โปรแกรมเดิมมีปัญหาสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ การทำงานแบบแยกส่วน(Silo) การให้ความรู้ไม่ครอบคลุม บทบาทหน้าที่ไม่ชัดเจน การติดตามไม่สม่ำเสมอ และขาดสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผลการพัฒนาโปรแกรมผ่านกระบวนการ Analysis-Design-Development อย่างเป็นระบบ โดยมีกิจกรรมหลัก 3 ประการ คือ การให้ความรู้และคำแนะนำ การฝึกปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ พร้อมพัฒนาคู่มือและสื่อสนับสนุนครบชุด หลังเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ด้านสมรรถภาพปอด : ค่า %FEV1 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ(Mean difference = 6.82, 95% CI = 4.76-8.87, $p < 0.001$) ด้านความทนทานทางร่างกาย : ระยะทางเดินใน 6MWT เพิ่มขึ้น 64.24 เมตร (Mean difference = 64.24, 95% CI = 35.33-93.16, $p < 0.001$) ซึ่งสูงกว่าค่า MCID และค่า Oxygen Saturation เพิ่มขึ้น 0.84%(Mean difference = 0.84, 95% CI = 0.53-1.15, $p < 0.001$) ด้านอาการและคุณภาพชีวิต : คะแนน CAT ลดลง 5.61 คะแนน(Mean difference = -5.61, 95% CI = 4.47-6.76, $p < 0.001$) ซึ่งสูงกว่าค่า MCID และคะแนน mMRC ลดลง 0.55 คะแนน(Mean difference = -0.55, 95% CI = 0.36-0.74, $p < 0.001$) ด้านระดับความรุนแรงของโรค : ผู้ป่วยในกลุ่ม GOLD 1 เพิ่มขึ้นจาก 56.8% เป็น 72.8% และไม่มีผู้ป่วยในกลุ่ม GOLD 3 และกลุ่ม D หลังเข้าร่วมโปรแกรม ด้านการกำเริบของโรค : ผู้ป่วยที่ไม่มีอาการกำเริบเพิ่มขึ้นจาก 36.4% เป็น 86.4% ด้านความพึงพอใจ : ผู้ป่วยมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด(\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.38) โดยพึงพอใจด้านการให้บริการของทีมสูงสุด (\bar{X} = 4.79) และด้านความคงอยู่ของพฤติกรรม : ผู้ป่วยมีการปฏิบัติตามโปรแกรมในระดับดี(\bar{X} = 83.7%, S.D. = 11.8) สรุปได้ว่าโปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพปอดอย่างง่ายโดยทีมสหสาขาวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น แสดงผลลัพธ์ที่น่าสนใจในการปรับปรุงสมรรถภาพปอด ความทนทานทางร่างกาย อาการ และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย COPD อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งผู้ป่วยมีความพึงพอใจสูงและมีความคงอยู่ของพฤติกรรมในระดับดี อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการวิจัยนี้ไม่มีกลุ่มควบคุม ทำให้มีข้อจำกัดในการพิจารณาได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างเกิดจากโปรแกรมเพียงอย่างเดียว

คำสำคัญ : โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง, การฟื้นฟูสมรรถภาพปอด, ทีมสหสาขาวิชาชีพ, สมรรถภาพปอด, คุณภาพชีวิต